

BALIKESİR'DE BULUNAN BİR CÖNK VE İÇİNDE YER ALAN FAL-İ NEBÂT ÖRNEĞİ

Mustafa AÇA*

Özet

Türk kültürü araştırmalarının yazılı kaynakları arasında oldukça önemli bir yere sahip olan cönkler, içerdikleri ürünler itibarı ile oldukça değerli eserlerdir. Özellikle sözlü edebiyata dair unsurları yüzlerce yıl bünyelerinde korumaları ve bugünün araştırmacılarına geçmiş araştırmada paha biçilmez bilgiler vermeleri, cönkleri vazgeçilmez birer kaynak haline getirmektedir.

Edebiyatımızın farklı geleneklerinde görülen ve gerek metin kurguları gerekse icra (uygulama) biçimleri açısından çoğu zaman iç içe geçmiş bir özellik taşıyan falnamelerde, cönklerde ve mecmualarda yer yer rastlanmaktadır. Araştırmacılar zaman zaman tespit ettikleri muhtelif konulardaki ve biçimlerdeki falname örneklerini bilim âleminin dikkatine sunmuşlardır.

Edebiyat araştırmalarında, metin tahlilinin yanı sıra, yeni malzemeler çıkararak bu malzemeleri araştırmacıların dikkatlerine sunmanın da önemli bir yeri olduğu gerçeğinden hareketle, bu çalışmayla yeni bir falname metninin bilim âleminin dikkatine sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cönk, Balıkesir, Falname, gelenek, kültür tarihi.

A CONK WHICH FOUND IN BALIKESIR AND EXAMPLE OF FAL-I NEBAT WITHIN

Abstract

Conks which have considerably important place in written sources of Turkish culture are very precious literary works in consideration of the outputs within. Especially with their conservation characteristics of compenents belong to oral literature for centruies abd providing vital information to todays researchers on investigating the backround conks becomes an invaluable source.

Falnames, which can be seen in different traditions of our literature and have characteristics that most of the time telescoped either in terms of constructs of texts and practices, can be found in conks and periodicals sometimes. Researchers have submittted falname samples on different subjects and styles, to attention of scientists time to time.

In this study, it has been aimed to bring a new text of falname to the attention of academic community from the point of a reality which is so important that as well as analysis of texts, gaining new materials and bringing these materials to attention of researchers also has a important role in the studies of literature.

Keywords: Conk, Balıkesir, falname, tradition, cultural history.

---

* Okutman, Giresun Üniversitesi, mustafaaca@hotmail.com

Giriş

Cönkler, şiirler başta olmak üzere, halk kültürüne ait çok sayıda malzemeyi bünyelerinde bulunduran çok önemli yazılı kaynaklardır. “Cönk” kelimesi, yaygın bir kanaate göre dilimize Cava ve Malaya dillerinden geçmiştir. Bu terimden başka, aynı anlamı karşılamak üzere Arapça’da gemi anlamına gelen “sefine” kelimesi de kullanılmıştır. Bu isimlendirme, cönklerin uzunlamasına açılmaları ve bünyelerinde birçok şeyi barındırıyor olmalarından ötürü bir gemiye benzetilmelerinden kaynaklanmaktadır. Cönk yazarları halkın geneline göre eğitim seviyeleri yüksek ya da en azından okuryazar kimselerdir. Cönklerde saz şairlerinin eserlerinin yanı sıra, Türk kültürü ile ilgili çok sayıda malzeme yer almaktadır. (Ayrıntılı bilgi için bk: Gökyay, 1995: 73-149; Elçin, 1997: 11-13; Sakaoğlu, 1986: 219-226; Oğuz vd, 2004: 17-19; TDEA, *Cönk Maddesi*, 83-85).

1. Cöngün Fiziki Özellikleri:

Makalenin konusunu teşkil eden ve meyve, çiçek ve yemiş isimlerinden hareketle oluşturulmuş falnameyi bünyesinde bulunduran cönk, toplam seksen sekiz yapraklıdır. Diğer pek çok örnekte de görüldüğü gibi, iyi muhafaza edilmediğinden bazı yaprakların kopmuş olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca rutubet ve nem gibi dış etkenler sebebiyle yaprakların uç kısımları koyulaşmış; bazıları ise lekelenmiş veya boyanmıştır. Yazma eserlerin büyük bir çoğunluğunda olduğu gibi bu cönkte de varak numarası bulunmamaktadır. Yalnız, 8a’dan 20a’ya kadar olan bölümde yer alan “Mevlid” bölümü 8b’den 19b’ye kadar numaralandırılmıştır. Diğer örneklerde de görüldüğü gibi bu numaraların sonradan verildiğini düşünmek yanlış olmasa gerektir. Cönkte aynı tip saman sarısı renkte kağıt kullanılmıştır.

Cöngün boyutları, yıpranmış sayfalar dikkate alınmazsa 11.5x19 cm’dir. Cönkte yer alan hutbeler, halk hekimliğine ait bazı bilgiler, ilahiler, destanlar ve dualar hareketli, halk hekimliğine ait bilgilerin bazıları ile şiirler ve yazanın kimliğine ait bilgiler ise harekesiz olarak yazılmıştır. Cönkte farklı yazı çeşitleri kullanılmakla birlikte nesih ve kırma ta’lik yazıları ağırlıklı olarak göze çarpmaktadır.

Cöngün cildi koyu kahverengi renkte olup fazla tahribata uğramamıştır. Üzerinde tam belirgin olmayan geometrik süslemeler vardır. Boyuna uzunluğu yapraklardan 3 cm, enine uzunluğu 0.5 cm daha kısadır.

Cöngün bazı yerlerinde şahıs isimlerine, tarihlere, bir kısmı çok net, bir kısmı ise hiç okunamayan mühürlere rastlanmıştır.

2. Cöngün Tavsifi

Cönkte yer alan mühürlerdeki bilgiler ve özel isimler birleştirildiğinde, cöngün Molla Dâvud isimli birisi tarafından yazılmaya başlandığını, daha sonra

oğlu Ahmet ve torunu Dâvud tarafından yazımına devam edildiği anlaşılmaktadır. Buradan cöngün en az üç nesil tarafından tutulduğu ve h.1257 (m.1841) ile h.1311 (m.1893) tarihleri arasında yazıldığı anlaşılmaktadır. Ancak daha sonradan bozuk bir hatla ve kurşun kalemle eklemeler yapıldığı da anlaşılmaktadır.

Cöngün 3. nesil yazarı olan Dâvud'un torunlarıyla yapılan görüşmede edinilen bilgiye göre bu şahıs, 93 Harbi (1878) olarak bilinen Osmanlı-Rus harbinden sonra Bulgaristan'ın Razgırat bölgesindeki Yörükler köyünden Türkiye'ye göç etmiştir. Bu şahıs medrese tahsili görmüş ve Türkiye'ye geldikten sonra Balıkesir'in Kepsut ilçesinin Durak nahiyesinde imamlık yapmıştır. Cönkte yer alan dini metinlerin fazlalığını, müstensihin hem eğitimine hem de din görevlisi olmasına bağlamak yanlış olmasa gerektir.

3. Cöngün Muhtevası

A. Manzum Parçalar

Cönkte dokuz tane ilahi bulunmaktadır. Bu ilahilerde iki tane Âşık Yunus, iki tane de Yunus mahlası yer almaktadır. İlahilerden ayrı olarak yedi tane de türkü vardır. Türkülerden yalnızca 40b yaprağındaki dört hanelik türkünün sonunda *Gevheri* mahlası vardır; diğerleri ise mahlassızdır. Cönkte üç tane de tekerlemeye yer verilmiştir. Bu tekerlemeler âşık edebiyatında *tekellüm* adını verdiğimiz örneklerle aynı özellikleri göstermektedir. Cönkte on üç tane de cinaslı mani mevcuttur. Bu örneklerin tamamı "Mani" başlığından sonra verilmiştir. Manilerin tamamı "efendim" sözü ile bitirilmiştir. Cöngün büyük bir bölümünü dini içerikli destanlar oluşturmuştur. On dokuz tane destanın yer aldığı cönkte, bazı destanlara isim verilmemiştir. İsimleri verilen destanlardan bazılarının isimleri şöyledir: *Haza Destân-ı Ahvâl-i Kıyâmet*, *Der Beyân-ı Evsâf-ı Cennet*, *Hazâ Destân-ı Kız* vs. Cönkte âşık edebiyatında isimleri geçen Âşık Ömer ve Kerem mahlaslarının bulunduğu şiir örneklerine de rastlanmaktadır. Bunlardan altı tanesi Kerem mahlası taşıyan koşma tarzında şiirlerdir. Ayrıca Âşık Ömer mahlası taşıyan ve dörder dörtlükten oluşan *divan* tarzında söylenmiş dört adet şiir daha vardır.

B. Mensur Parçalar

Cönkte manzum metinlerin yanı sıra mensur metinlere de yer verilmiştir. İlk sayfada mektup olduğu üslubundan anlaşılan bir adet mektup, "Bâb" başlığını taşıyan ve halk hekimliği ile ilgili bilgileri içeren beş ayrı metin, ayrı yerlerde bulunan altı adet Arapça dua, bazıları "Mutlak Hutbe", bazıları "Hutbe", bazıları da Arabî aylara göre isimlendirilmiş yirmi sekiz adet hutbe ve muhtelif yerlerde Arapça ve Farsça metinler bulunmaktadır.

Cönkte Yer Alan Meyve, Yemiş ve Çiçek Temalı Falname (Fal-i Nebât):

Eski kültürümüzde ilim olarak kabul edilen ve ilm-i tefe'ül şeklinde adlandırılan fal, İslamiyet'ten önce ve sonra değişik şekiller alarak günümüze kadar

gelmiştir. İslamiyet öncesi dönemin en önemli örneği Manici edebiyatın önemli bir nesir örneği *İrk Bitik*'tir. (Ercilasun, 2005: 237-238.) İslam kültürü dairesinde, falın her bir çeşidine göre düzenlenen manzum veya mensur kitaplara *falname* adı verilmiştir. Bu türde eserler *yıldız-name*, *tefe'ül-name*, *hurşîd-name*, *ihtilâc-name*, *kıyâfet-name*, *kehanet-name*, *seğîr-name* vs. adlarıyla da bilinirler.

İslamiyetin kabulünden sonra Anadolu'da görülen fal çeşitleri a) Kur'an falnameleri, b) Kur'a falnameleri c) Peygamber adlarına düzenlenen falnameler d) Diğer falnameler olmak üzere dört grupta değerlendirilmiştir (Uzun, 1995: 144-145.) Edebi mahiyette yazılan ve çalışmamızdaki örneğe benzer özellik gösterenlerine de *fal-i murgân*, *fal-i reyhân*, *fal-i nebât* vs. gibi isimler verilmektedir. Bu türde falnameler, belirtilen tasnifin 4. maddesine dahildir. (Türk kültüründeki bu türde eserler hakkında yapılan çalışmalardan belli başlıları için bk.: Ertaylan, 1951; Canpolat, 1978; Ersoylu, 1981-1997; Meriç, 1991; Uzun, 1995; Duvarcı, 1993; Kurnaz, 1997; Sezer, 1998; Aksoyak, 2004; Sümbüllü, 2010 vd.).

Edebiyatımızın farklı geleneklerinde bir falname örneği olmasa bile meyvelerin söz konusu edildiği muhtelif türde çok sayıda eser mevcuttur. Bu türde eserlerden birisi Fuzulî'ye atfedilen ancak kuvvetli bir ihtimalle ona ait olmayan *Sohbetü'l-Esmâr* adlı eserdir. Bu eserde fındık, fıstık, koz, kestane, iğde, badem, erik, töngel, kiraz, zerdali, elma, armut, üzüm, ayva, turunç, nar, hurma, hünnap, ayva, dut, kızılıçık, incir, limon, şeftali gibi meyveler birbirlerini överek veya yererek kendi güzellik ve meziyetlerini, hayattaki yüksek mevkilerini abartılı bir dille anlatırlar. (Araslı, 1958: 267-278; Peker, 1961: 46).

Âşık tarzı Türk şiirinde de konusu meyve olan manzumelere rastlanmaktadır. Bunlardan bir tanesi 1772-1841 yılları arasında Konya'da yaşayan Âşık Şem'i'ye aittir. On bir dörtlükten oluşan bir destan olan manzumede, incir, elma, armut, hurma, şeftali, turunç, kiraz, zerdali, nar, üzüm, ayva, pelit, kestane vb. meyve isimleri zikredilmektedir. (Gençosman, 1972: 453-455).

Meyve, çiçek ve yemiş adlarından hareketle oluşturulan falname, her biri ayrı bir meyve, yemiş ve çiçek ismi için oluşturulmuş otuz bir adet beyitten meydana gelmektedir. Söz konusu beyitler şöyledir:

- 1 Ah iki gözüm gönlümü alma didim
Tuttuğün gönlündeki elma didim
- 2 Kalmasın hâtırın dostum tek dile
Hâtırın hoş idelim armût ile
- 3 Şâha vireyim işit be hey iki gözüm
Gönlün istemiş senin yaş üzüm
- 4 Yemişler içinde efendim o birdir
O seniñ gönlündeki incirdir

- 5 Dost gönderecek meyvalardır
Seniñ gönlünde meğer ayvadır
- 6 Çıkdı niyetiñde böyle üstüne
Al imdi zerdâli gönder dostuna
- 7 Kapımı âşık dilemiş kim bi-dârdır
O seniñ tuttuğuñ iynârdır
- 8 Tatlıdır tıbtışı ekşidir içi
Meyveler içinde tuttuñ turuncı
- 9 Nariñ yarısı değil mi sandık
Cevizin yarısı değil mi fındık
- 10 Bilindi niyetiñ kol kola kıstık
Seniñ de tuttuğuñ değil mi fıstık
- 11 Yalvarı yalvarı kalmadı yüzüm
Yaz geçti güz geldi kuru üzüm
- 12 Sayılmak kâbildir ilmek sayısı
Meyvalar içinde hoştur kayısı
- 13 Diñle alma rûd u revânım(?) çebebi
Hâtırın özlemiştir leblebi
- 14 Buna var mıdır sevinir bir âdem
Seniñde tuttuğuñ değil mi bâdem
- 15 Gel ivme gönül sabreyle biraz
Dahî yetişmedi turfanda kirâz
- 16 Câmi'i-şerîf şerefi değil mi minber
Güzeller şerefi değil mi anber
- 17 Ben bunu bilince oldu bağrım hûn
Seniñ de tuttuğuñ değil mi limon
- 18 Gönül arz ider tabi'at çeker
Al gönder dostuna akîd(e) şeker
- 19 Kış eyyâmların bahâr nevrûz
Seniñ de tuttuğuñ değil mi karpûz
- 20 Boynun çekip senin karşımda güldür
(M)aksâdı murâdı senin şeftalidür
- 21 Ne yaman ta'zim olur nevmek ister
Görün ne istemiş helvâları(?)

- 22 Lebleriñ değil mi âşıkâ itsün (?)
Nice bilinmeyecek tatlı pâlûze
- 23 Niyetinden ok gibi sinemi deldi
..... gibi kokusu geldi
- 24 Cevir itme sevdiğim râm ol baña
Baęrı bütün kavun yedireyim saña
- 25 Mâ'il oldum saña ey yüzi gül
Tuttuęuñ değil mi çiçekler şâhı gül
- 26 Çiçekler içindedir ferhân değil mi
Seniñ de tuttuęuñ reyhân değil mi
- 27 Sevdiğim gön'lümde hemân sensin
Lâle gibi bağrımı hûn iden sensin
- 28 Baña cinân verir şirin sözlerin
Âşıkı abdâl ider nergiz gözlerin
- 29 Tuttuęuñ bilindi yapısı güzel
Benefşe boynun eğmiş kokusu güzel
- 30 Salınıp biñ naz ile reftâr idersin
İmdi hurma ile iftâr idersin
- 31 Diñle sana dirim ey nev-civân
Tuttuęuñ değil mi senin erguvân

Cönkte Yer Alan Meyve, Yemiş ve Çiçek İsimleri Listesi

Cönkte yer alan ve yukarıda verilen beyitlerde adları geçen meyve, yemiş ve çiçek isimlerinin listesi, bu manzumeleri yazıya geğiren cönk yazarı tarafından manzumelerin başında listelenmiştir. Bu liste şu şekildedir:

1- Elma - Yaş Üzüm - İynâr - (F)ındık - (K)uru Üzüm - Leblebî - (K)arpuz - Kiraz - Helva - Limon - Misk - Lâle - Ayva - Benefşe - Erguvân

2- Armut - Yaş Üzüm - Bâdem - İynâr - Kuru Üzüm - Pâlûze - Kiraz - Şeker - Zerdâlî - Karpûz - Misk - Reyhân - Hurma - Fıstık - Erguvân

4- İncir - Ayva - Bâdem - İynâr - Leblebi - Zerdâlî - Kayısı - Kiraz - Helva - Pâlûze - Misk - Benefşe - Şeftâlî - Hurma - Erguvân

8- Turunç - Fındık - Kuru Üzüm- Leblebî- Kay(ı)sı - Bâdem - Kiraz - Gül - Lâle- Hurma - Nergiz - Benefşe - Kavun - Fıstık - Erguvân

16- Kavun - Karpuz - Şeker - Pâlûze - Helvâ - Misk - Anber - Lâle - Nergiz - Reyhân - Benefşe - Hurma - Gül – Erguvân.

Manzumelerin Özellikleri

Falnameyi oluşturan manzumeler aa/bb/cc... şeklinde her beyit bağımsız olacak şekilde kafiyelenmiştir. Manzumeler standart bir vezin uygulaması ile oluşturulmamıştır. Her ne kadar “Meyvalar içinde hoştur kayısı, Tatlıdır tıbtışı ekşidir içi” gibi bazı beyitlerde fâilâtün fâilâtün fâilün vezni söz konusu ise de aynı zamanda bazı mısraların 6+5=11’li hece sistemine uyduğu da görülmektedir. Vezin konusundaki bu değişken durumda, sözlü edebiyat ürünlerinin yazıya aktarılmasında sıkça karşılaşılan anlatıcı/aktarıcı profilinden kaynaklı standart dışı durumların etkili olduğu düşünülebilir.

Cöngün içeriğinde bu falnamenin nasıl tatbik edileceği yolunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak benzer tarzda yazılan falnameler üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, falın tatbikine dönük uygulamanın neredeyse aynı olduğu görülebilmektedir. Bu yolda özellikle Cemal Kurnaz’ın Zâifi’nin *Fal-i Murgân*’ı üzerine yaptığı çalışma bizim için oldukça aydınlatıcı olmuştur. (1997: 183-204) Anılan çalışmada Zâifi’den naklen belirtilen fal açma sistemini, tarafımızca tespit edilen falnameye uyarladığımızda meyve, yemiş ve çiçek isimlerinin beş grup halinde yazıldığı, bu grupların başında sırasıyla 1, 2, 4, 8 ve on altı rakamlarının bulunduğu görülmektedir. Falına baktıracak kişi, aklında bir meyve, yemiş veya çiçek ismi tutacak, fala bakacak kişi de sırayla bu isimleri okuyacaktır. Fal sahibinin tuttuğu nesne ismi hangi grupta geçiyorsa işaretlenecek ve o grupların üzerindeki rakamlar toplanacaktır. Elde edilen sayı tutulan nesne ismi ile ilgili şiirin numarasını vermektedir. Burada o meyve, yemiş veya çiçek ismi ile ilgili sözler yanında, fal sahibinin durumuna uygun ima yolu bilgileri de bulunmaktadır.

Bu sistemi, Kurnaz’ın yaptığı şekilde kendi metnimizden bir örnekle somutlaştıralım. Fal sahibi olarak kiraz kelimesini tutalım. Bu meyve, falnamede rakamlarla verilen gruplarda 1, 2, 4 ve 8 numaralı gruplarda geçmektedir. Bu rakamların toplamı 15’tir. Manzumenin 15 numaralı beytine bakıldığında beyitte kirazdan bahsedildiği görülecektir. Fal sahibine sabırlı olması, sabrettiği takdirde muradına ereceği yolunda bir imada bulunmaktadır.

Mustafa Canpolat, niyet tutma oyunu şeklinde adlandırdığı bu tür manzumelerin ilk örneğine, Ömer bin Mezd’in 1436 yılında kaleme aldığı *Mecmuâtü’n-Nezâir* adlı eserde rastlandığını belirtmiştir. Bu eserde iki adet niyet oyununa yer verilmiştir. İlkinde yirmi dokuz adet özel isim 1, 2, 4, 7 ve 15 numaraları ile beş daireye ayrılarak verilmiş; ikincisinde ise otuz bir adet nesne ismi 1, 2, 4, 8, ve 16 numaraları ile beş gruba ayrılarak verilmiştir. (1978: 313, 316).

Tarafımızdan tespit edilen falnamenin söz kalıpları ile Mustafa Canpolat ve Cemal Kurnaz tarafından tespit edilen falnamelerdeki söz kalıpları arasında ciddi paralellikler vardır. Bilhassa *tut-* fiilinin tüm manzumelerde geçiyor olması tespit ettiğimiz metnin bir falname olup olmadığı yolundaki şüphelerimizin ortadan kalkmasında etkili olan bir başka etken olmuştur.

Ah iki gözüm gönlümü alma didim
Tuttuğün gönlündeki elma didim

Gönlüde fikrüm ü ol dilde sözüm
Anuñ-çün dutduğündür kuru üzüm (Canpolat, 1978: 320).

Dutduğün kuş bin yaşar iy ihtiyâr
Od çıkar burnından ölicez hezâr
Yanar oda vü külinden bir dahi
Ol yanan kânus gibi kaknus toğar (Kurnaz, 1997: 194).

Sonuç

Cönk yazarlarımızın bu niyet/fal oyunundan ve oynanma geleneğinden haberdar olduklarına hiç şüphe yoktur. Zira cönk gibi önemli defterlerde işlevsel olmayan ürünlere yer verilmesi çok görülen bir durum değildir. Çoklu katılımı ve sürekliliği gerekli kılan bu tür niyet/fal oyunlarında yüzlerce yıllık bir geleneğin izlerinin bulunması doğaldır. Ayrıca bu türde eserlerde yer alacak olan meyve, yemiş ve çiçeklerin seçilmesinde bu nesnelerin fiziki özelliklerinin, halk inançlarındaki yerlerinin ve rüya tabirlerindeki benzer soyut anlamların etkili olup olmadığı meselesi ayrı bir çalışmanın konusu olabilecek türdedir. Zira bazı halk inanışları ile bazı rüya tabirlerinde kimi meyvelere atfedilen özelliklerle manzumedeki benzerlikler dikkat çekicidir. Örneğin kiraz, manzumemizdekiyle paralel bir biçimde rüya tabirlerinde, mevsiminde yenildiğinde sıkıntıdan kurtulmaya, ahlak güzelliğine; kiraz ikramı başkasından gelecek rızka delalet eder. Rüyada kiraz ağacı görmek, rüyayı görenin ve yakınlarının mutlu günler geçireceğine, sağlıklarının tamamen düzeleceğine işaret eder. Kiraz yemek ise, sahip olunması çok istenen bir şeye sonunda kavuşulacağı anlamına gelmektedir.

İçeriği itibarıyla *fal-i nebât* şeklinde adlandırabileceğimiz bu türün başka örneklerine bulunmuş veya bulunacak diğer cönklerde de rastlanması muhtemeldir. Her yeni bulgu, bu geleneğin özelliklerini ve çeşitliliğini ortaya koymak bakımından önem taşımaktadır. Bu yolla ortaya çıkan malzemelerle, sınırları belli bağımsız bir çalışma ortaya konabilecektir.

Kaynakça

- Sohbetül Esmar (Meyvaların Sohbeti), Mehmed Fuzuli Eserleri. (1958). Tertip Eden: Hamit Araslı, C. 2, Bakı.
- CANPOLAT, Mustafa. (1978). "Divan Yazınına Yansıyan Bir Niyet Tutma Oyunu". Türk Dili Araştırmaları Yıllığı/Belleten 1977, Ankara: Türk Dil Kurumu: 311-331.
- DUVARCI, Ayşe. (1993). Türkiye'de Falcılık Geleneği İle Bu Konuda İki Eser: Risâle-i Falname li-Ca'fer-i Sâdık ve Tefeülname. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ELÇİN, Şükrü. (1997). Halk Edebiyatı Araştırmaları, C. 1, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ERCİLASUN, Ahmet B. (2005). Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ERTAYLAN, İsmail Hakkı. (1951). Falname. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi.
- ERSOYLU, Halil. (1981). "Fal, Falname ve Fal-i Reyhân-ı Cem Sultan". İslam Medeniyeti Mecmuası, V/2, İstanbul: 69-81.
- (1997). "Fal-Falname ve Bir Çiçek Falı: Der Aksâm-ı Ezhâr". Türkiyat Mecmuası, 20: 194-254.
- GENÇOSMAN, Kemal Zeki. (1972). Türk Destanları (Bütün Eski ve Yeni Türk Destanları). İstanbul: Hürriyet Yayınları.
- GÖKYAY, Orhan Şaik. (1995). Seçme Makaleler-I Eski, Yeni ve Ötesi, İstanbul: İletişim Yayınları.
- KURNAZ, Cemal. (1997). Divan Edebiyatı Yazıları, Ankara: Akçağ Yayınları.
- MERİÇ-Okur, Münevver. (1991). "Cem Sultan'ın Yeni Bulunan Fal-i Reyhân-ı Cem Sultân Adlı Eseri". Tarih ve Toplum, 16, S. 96, Aralık: 24-27.
- PEKER, Kemal. (1961). "Sohbet-ül Esmâr". Türk Yurdu, S. 297, Haziran-Temmuz: 45-46.
- SAKAOĞLU, Saim. (1986). "Cönklerin Kültür Tarihimizdeki Yeri". Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu, 5-6 Mayıs, Elazığ: 219-226.
- SEZER, Şennur. (1998). Osmanlı'da Fal ve Falnameler. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- SÜMBÜLLÜ, Yusuf Ziya. (2010). Seğirname. Erzurum: Fenomen Yayıncılık.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, (1997); "Cönk". İstanbul: Dergah Yayınları.
- AKSOYAK, İ. Hakkı. (2004). Kefeli Hüseyin-Razname. The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Harvard University.
- OĞUZ, Öcal vd. (2010). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. 7. b. Ankara: Grafiker Yayınları.
- UZUN, Mustafa. (1995). "Falname". İslam Ansiklopedisi, C. 12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 141-145.

Ekler

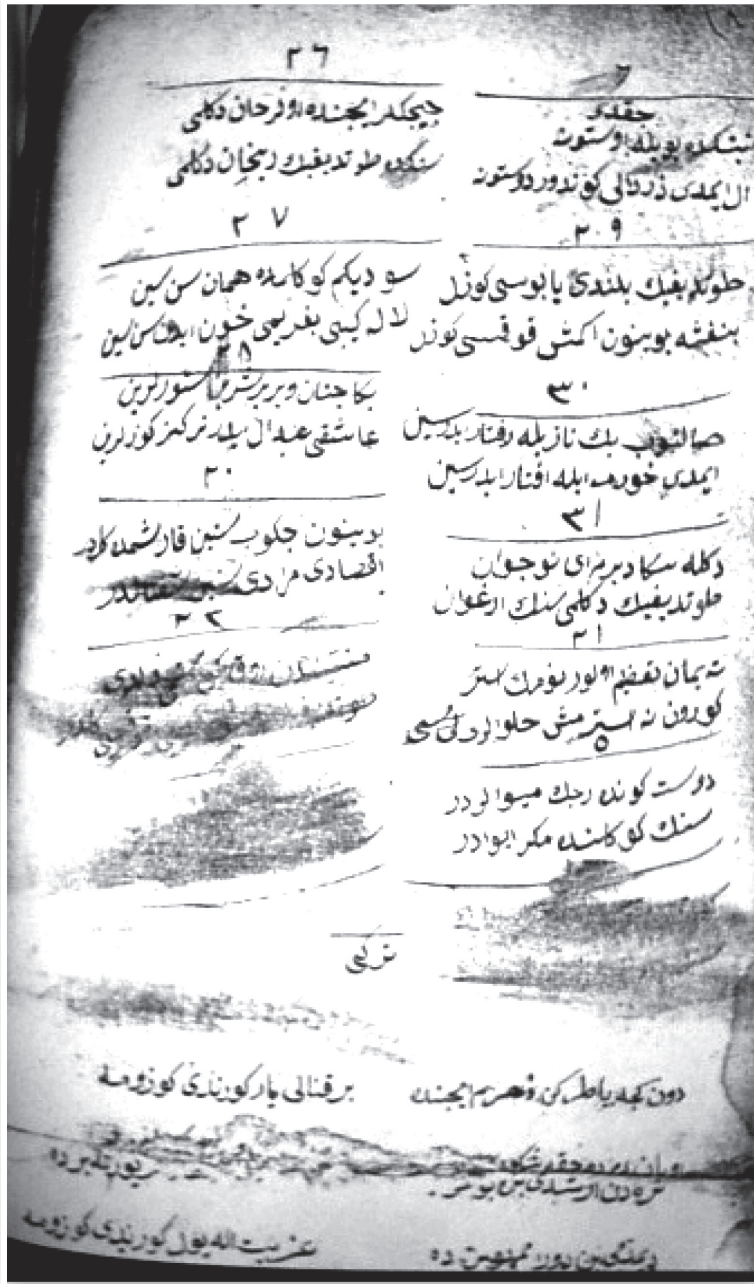
۱۶	۸	۴	۳	۱
قارون	طوبخ	انجیر	ارعوط	لانا
قارابوز	قندبقا	عبوان	باشن اوزوم	شش اوزوم
شکر	قوندر	بادم	بادم	بشار
بالوزه	لبلی	ابنار	ابنار	لبلی
حلوای	فپچی	لبلی	قوی اوزوم	قوی اوزوم
مسک	بادم	زردالی	بالوزه	بالوزه
عشبر	کیرز	قبصی	کیرز	کیرز
لاله	کول	کیرز	شکر	شکر
ترکز	لاله	حلوای	زردالی	زردالی
ربنجان	خورمه	بالوزه	قارابوز	قارابوز
بنفشه	ترکز	مسک	مسک	مسک
لبمون	ربنجان	ترکز	لاله	لاله
خورمه	بنفشه	بنفشه	ربنجان	ربنجان
کول	قارون	بنفشه	خورمه	عبوی
ارغوان	قصدبق	شفتالی	شفتالی	بنفشه
	ارغوان	خورمه	قصدبق	بنفشه
		ارغوان	ارغوان	ارغوان

اه یکی کو زوم کو نکلنی انادیدیم طوندیقینک
 کویکلوند که انادیدیم

فالمون حاصلین دوستوم نکلن
 حاصلین حوش ایدله لیم ارسوند ایدله

Ek 1: Cönkte Yer Alan Meyve-Yemiş ve Çiçek İsimleri Listesi

EK-3: Cönkte Yer Alan Meyve, Yemiş ve Çiçek Konulu Manzumeler-I